DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS,

DE

SCORBUTO:

QUAM

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

GULIELMI ROBERTSON, S. S. T. P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ PRÆFECTI;

NEC NON

Ampliſſimi SENATUS ACADEMICI conſenſu,

Et nobiliſſimae FACULTATIS MEDICÆ decreto;

PRO GRADU DOCTORATUS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini ſubjicit

ROBERTUS ROBERTSON,

SCOTO-BRITANNUS.

Ad diem 28 Octobris, hora locoque ſolitis.

EDINBURGI:

Apud AULD et SMELLIE Typographos.

M, DCC, LXV.

DISSERTATIO MEDICA

DE

SCORBUTO.

De Scorbuti Antiquitate et etymologia.

ETIAMSI haud multum refert, an morbum noſtrum noverint antiqui, nec ne; tamen, ex more inter medicos recepto, a morbi antiquitate et ejus nominis etymologia diſquirendis, incipere decrevi. De antiquitate morbi inter medicos minime conſtat. Veteribus cognitum et deſcriptum eſſe contendunt RONSSEUS ECHTHIUS, LANGIUS, SOLOMON ALBERTUS, et alii; ſententiam ſuam, locis quibuſdam apud HYPPOCRATEM *, CELSUM †, ÆGINATUM ‡, et PLINIUM §, adſtruentes. WIERUS quidem ait, PLINII Stomacacen et Sceletyrben eſſe Scorbutum; et huic aliquid ſimile viros PLI-

A NIO

* De intern. affect. cap. 33. Charter, tom. 7. p. 662. ibidem, cap. 48. p. 672. ibidem, Praedict. lib. 2. cap. 16.

† Lib. 2 cap. 7. ‡ Lib. 3. cap. 49. § Hiſt. natur. lib. 25. cap. 3. p. 629.

NIO antiquiores, non tamen ipſum ſcorbutum deſcripſiſſe, credit. E contrario, alii hanc quaeſtionem ſub judice eſſe putant*: Nam etſi ſymptomata quaedam, cum quibuſdam morbis a veteribus deſcriptis et ſcorbuto, communia eſſe fatentur; tamen nullas inde nobis idoneas notas exhiberi aſſerunt, unde quatenus morbus peculiaris, et ab omnibus aliis deſcretus, dignoſci queat. His ego poſterioribus aſſentire malo, locis citatis primo perlectis, quae hîc, brevitatis cauſa, non inſerenda putavi.

De nominis etymologia inter omnes conſtat, ſcilicet, *Scorbuti* appellationem derivari a Belgico *Shorbuyck*, quod corporis et ventris tormina indicat; aut a Danorum *Schorbeck*, quod oris depravationem denotat. Unde credibile eſt, hunc morbum in Graecia et vicina Italia minus notum eſſe, utpote qui regionis frigidioris proles ſit. Ibi per omnia ſecula cauſas ejus occaſionales, ideoque ſcorbutum, extitiſſe veriſimile eſt; etſi hiſtoriam ejus juſtam

* Petr. Foreſtus, lib. 20. obſer. 11. p. 292. Comment. Van Swieten in aphor. § 1148. Plater. lib. 3. cap. 4. p. 388. Lind de ſcorbut. p. 2.

juſtam RONSSEUS et ECHTHIUS primi conſcripſerunt, qui circa medium ſeculi decimi quinti floruerunt.

De Morbi Definitione.

NOBIS noſtrae tenuitatis conſciis, vitio non datum iri ſperamus, ſi a ſcorbuti definitione abſtineamus; cui conatui ſolus, vixque par eſſe poteſt medicus, in uſu ampliſſimo verſatus, ingenio acri, cum ſumma diligentia conjuncto, praeditus. Et tanto magis nobis condonari par eſt, ſi ne magnus quidem BOERHAAVIUS ſcorbutum definire auſus eſt; cujus exemplum ſequentes, morbi cognitionem, ex hiſtoria ejus rite contexta, exhibere conabimur. Antequam vero hoc aggrediar, monere debeo, LINDIUM et HOMIUM recte judicaſſe, qui varias hujus morbi diſtinctiones, in acidum, alkalinum, et ſimilia, ineptas eſſe, et ad eum, cum morbis aliis ex toto diverſis, confundendum, tendere putant. Eae enim mihi potius a variis aegrorum conſtitutionibus, et a majore vel minore numero et potentia cauſarum remotarum

quae

quae morbum facient, quam a diverſa cauſa proxima, oriri videntur. Cauſas vero occaſionales et praediſponentes prius enumerare haud alienum erit; ut vel illae prohibeantur, vel, ſi id non detur, de morbi praeſentia praemoneamur; et hic prius curetur quam vires ſumat.

De Scorbuti Cauſis Occaſionalibus et praediſponentibus.

Causæ occaſionales ſunt, 1. Aër frigidus et humidus, et forſitan calidus quoque et humidus; 2. Victus parum nutriens, concoctu difficilis, vel utcunque vitiatus; 3. Corporis otium nimium, et animi affectiones triſtiores; 4. Ciborum ex herbarum genere diuturnior abſtinentia.

1. Aer frigidus et humidus nocet, non ſolum ſolida laxando*, quo minus illa verſus corporis ſuperficiem materiae perſpirabilis copiam debitam propellere valent; ſed et humefaciendo, unde aër deſinit vaporem humidum ex corpore auferre,

* Notat Clarus Home, aëre humido pulſum ſeptima circiter parte tardiorem fieri, quam aëre ſicco; Fact. Medic. p. 69.

re, et alium ipſe etiam addit. Hinc ſupprimitur perſpiratio, in humoribus naſcitur acrimonia putrida *, et colluvies ſeroſa.

AER quoque calidus, et humore onüſtus, ſi cum aliis ſcorbuti cauſis remotis conjungitur, hunc ſemper facit.

ID quod teſtimonium chirurgi claſſiarii ſequens confirmat. Bello quod anno milleſimo ſeptingenteſimo quadrageſimo primo inchoatum eſt, accidit ut navis bellica, ubi auctor meus chirurgi munere fungebatur, et tota claſſis cui Griffonius praeerat, in portum Indiae Orientalis, quem praeſidio Batavi tenebant, circa Calendas Octobris, bene valentibus omnibus, appulſa eſſet. Aër calidus et imprimis humidus erat; etenim pluvia illorum locorum tempeſtas erat. Dumque ibi circiter tres menſes morantur, primo, nautae febribusślioſis et diarrhoeis, tandemque ſcorbuto correpti ſunt, et multi quotidie perierunt. Quapropter, cum neque olera neque caro recens hîc ſuppetat, ſed piſces recentes abundant, ad Promontorium Bonae

* Ronſſeus de magn. Hyppocrat. lien. cap. 5. Solomon Albert. de ſcorbuto, No 44.

nae Spei, ſublatis anchoris, proficiſcuntur, tertia parte nautarum omnibus ſymptomatibus et ſtadiis ſcorbuti laborante. Paulo poſtquam in altum jam perventum eſt, aër ſiccior et frigidior, eos excipere, mirumque in modum ſcorbutici convaleſcere incipiunt, etiamſi victu et medicamentis iiſdem quibus antea utebantur; omneſque ad unum incolumes certe Tellure potiti eſſent, niſi ventis adverſantibus, portum jam jam intrantes, per dies duodecim circumacti, retro repulſi fuiſſent. Quae res ſola fecit, ut ſcorbuticorum nonnulli, viribus corporis et animi prorſus fractis, perirent.

2. Cibi parum nutrientes, concoctu difficiles, vel utcunque depravati, habentur ii qui ex carnibus ſalitis, fumo induratis, putridis, rancidis, farinaceis non rite fermentatis, aquis corruptis, parati ſunt; unde non modo non nutritur corpus, ſed humores corrumpuntur et depravantur; quia non modo tantum et tale in corpore perpetuo non reſtituitur, quantum et quale quotidie perditur; ſed ea aſſumuntur quae acrimonia putrida, vel aliter, nocent. An

ſal

ſal muriaticus cauſa ſit remota nec ne, inter medicos parum convenit. Ii qui eſſe cauſam remotam contendunt, ſuam probare nobis ſententiam volunt plurimis hujus morbi inter nautas exemplis, qui carnibus ſalitis plurimum veſcuntur. E contrario, damnum oriri alii volunt, non ex ſale, ſed ex carnium particulis putridis, ſale non rite conditis, atque e privatione illius blandi, plaſtici, ſubtiliſſimique ſucci, quo abundant et ad nutritionem adeo apte evadunt carnes recentes *. Qui hanc ſententiam defendunt obſervant, agriculas quoſdam, qui carnibus ſalitis plurimum veſcuntur, a ſcorbuto tamen immunes manere †; deinde, per temporis ſpatium ſatis longum, in ſcrophulae curatione ‡, et in ipſo ſcorbuto, non modo ſine hujus augmento, ſed etiam cum levamine, aquas marinas a plurimis hominibus potari. Huic ego ſententiae poſteriori aſſentire malo.

3. Corporis otium nimium, et animi affectiones

* Bachſtrom. Obſervat. de ſcorbuto. Barry de digeſt. cap. 4. † Ruſſel de aq. marin. p. 199. ‡ Lind. de ſcorbut. part. 2. p. 82. ibidem, cap. 5. p. 270.

affectiones triſtiores *, ſolidorum flacciditatem, ſpirituum animalium languorem, humorum circuitum tardiorem, et ſtagnationes gignunt; unde per totum corpus ſecretionum et excretionum, praeſertim perſpirationis, impedimenta naſcuntur †, et humorum acritates atque corruptiones oriuntur. Vim vero moeroris ad hunc morbum creandum valere, docent imperio coactorum, et in naves compulſorum, triſtia exempla, qui omnium fere primi ſua in nave hoc morbo plectuntur.

4. Ciborum ex herbarum genere diuturnior abſtinentia, ſcorbuti cauſa quoque eſt remota; id quod duae res manifeſto probant. Nam et ii qui hujuſmodi cibis multum uti conſueverunt vix unquam incidunt in ſcorbutum, qualeſcunque regiones habitant, aut qualemcunque vitae modum ſecuti ſunt; deinde quod iidem cibi efficacem vim adverſus ſcorbutum habent. His cauſis, nonnulli ‡ excretionum conſuetarum, puta, menſtruorum et haemorrhoidum

* Baglivi Prax. p. 150. Eugalen. lib de ſcorbut. p. 3. Sennert. Tract. de ſcorbut cap. 11. p. 61.
† Sanctor. Medic. ſtat. ſect 1. aphor. 67. ibid. ſect 3. aph. 8. ‡ Wierus de ſcorbut. Solom. Albert. No 56.

morrhoidum ſuppreſſionem adjiciunt: de quibus, cum propria me experientia nihil doceat, nihil dicam. Duas alias, non ſine veritatis ſpecie, addit LUDOVICUS ROUPPE, vir egregius, et in hujus morbi curatione ample verſatus; ſcilicet nimium tabaci uſum, et immodicam liquorum ſpirituoſorum potationem. Idque fieri dicit, quia, ut ipſe ait, "primo alimenta duriora et "tenaciora reddunt; ſecundo, quia iis "ſubtrahunt quae naturaliter admiſceri "debeant; ſic ut eorum diſſolutio aut im-"perfectior fiat, aut retardetur, et languor "poſt difflationem ſtimuli ſpirituoſorum "diutius durat, quam motus quem in cor-"pore illi excitaverunt: additque, homi-"nes qui tabaco nimis utuntur, ſi ſcorbuto "afficiantur, ingente jam laborare ſalivae "profluvio, et frequentius, quam aliis, o-"ris infeſtari incommodis *."

CAUSA ſcorbuti praediſponens eſt ſolidorum conditio debilis et laxa, vel naturalis, vel morbis praecedentibus facta †. So-

B LOMON

* De morb. navigant. part. 2. cap. 3. ſect. 2. p. 105. ibidem 109. † Wierus, Echthius, Sennert. Tract. de ſcorbut. cap. 14. p. 61.

lomon Albertus, quibus “ calor,” ait, “ inſitus, ſeu ſponte naturae, ſeu morbi “ vehementia, elangueſcit, naturaliſque oe- “ conomia labefactata eſt, hoc morbo pe- “ riclitantur, multo graviſſimus ſenibus “ eſt, mulieres magis obnoxiae ſunt viris.” Hinc circuitus ſanguinis languet; et putreſcunt humores. Motus vero ſanguinis debitus dupliciter putredinem avertit. Primum enim motus progreſſivus inteſtino motui reſiſtet, neque fere fermentationem putridam exiſtere ſinit; deinde humores putredinem facientes continuo expedit, et per varia emunctoria corpore eliminat. Hinc ex ſolidorum debilitate nimia, motu ſanguinis vitali deficiente, acrimonia putrida in eo naſcatur neceſſe eſt.

De Scorbuti Symptomatibus.

In ſcorbuti deſcriptione auctoribus omnibus palmam praeripuit ſummus Boerhaavius. Nihil igitur e re melius fore cenſeo, quam ut ejus verbis ſymptomatum hiſtoriam tradam. Haud tamen abſonum erit praemonere, haec, eodem ordine, ut

Van

Van Swietonius et Lindius teſtati ſunt, non ſemper decurrere, meque ſymptomata quaedam hic memorata, ſcilicet elephantiaſin, aliaque, ſcorbutum comitantia, nunquam vidiſſe, nec ex alio quoquam in ejus curatione ſatis verſato diſcere potuiſſe. Non quod neſcius ſum, ea cum ſcorbuto tamen complicari poſſe: Tantum dico, ſymptomata eſſe inſolita, et extra ordinem, et noſtris ſaltem temporibus rarius, ſi unquam, occurrere. De quibus utique fuſius et opportunius poſtea dicam. Interea ad inſtitutum revertar.

" 1. Pigritia inſolita, torpor, ſedendi " et decumbendi amor, laſſitudo ſpontanea toto corpore, gravitas ejuſdem; muſculorum omnium dolor, quaſi a nimia " fatigatione, maxime in cruribus lumbiſque, ambulandi, imprimiſque per acclive vel declive, ſumma difficultas; mane " a ſomno evigilanti, ſenſus omnium artuum et muſculorum quaſi fatigatorum " et contuſorum.

" 2. Difficilis anheloſa, ad motus vel " parvos fere deficiens reſpiratio; crurum " tumor accedens recedenſque, horum prae

" gravitate

"gravitate immobilitas; maculae rubrae, "fuſcae, flavae, violaceae; faciei color palli-"do-fuſcus; oris foetor incipiens; gingivae "tumentes, dolentes, calidae, prurientes, "ad minimam preſſionem evomentes cru-"orem; dentium ob retractas gingivas de-"nudatio et mobilitas; dolores varii vagi "per omnes externas internaſque corporis "partes mira producentes tormina, pleu-"ritica, ſtomachica, iliaca, colica nephri-"tica, cyſtica, hepatica, lienaria, &c.; "haemorrhagiae variae, ſed leviores.

"3. Gingivarum putredo foetens ca-"daver, harum inflammatio ſanguinem "ſtillans; gangraena; dentium vacillatio, "flavedo, nigritudo, caries; varicoſi an-"nuli ad raninas venas; haemorrhagiae "ſaepe lethales, ex ipſa cute externa, non "apparente vulnere, ex labiis, gingivis, "ore, naribus, pulmonibus, ſtomacho, he-"pate, liene, pancreate, inteſtinis, utero, "renibus, &c.; ulcera peſſima, obſtinata, "nulli applicato cedentia, facile gangrae-"noſa, ubique, maxime in cruribus, va-"gantia, cum diuturno foetore; ſcabies, "cruſtae, ſicca et lenis elephantiaſis; ſan-

"guis

" guis venis eductus, in fibroſa parte ater,
" grumoſus, craſſus et tamen ſolutus, in
" parte ſeroſa ſalſus, acer, muco flavo vi-
" ridi in ſuperficie ſcatens; dolores ſum-
" mi erodentes, lancinantes, cito trajicien-
" tes, noctu ingraveſcentes, per omnes ar-
" tus, juncturas, oſſa, viſcera; maculae li-
" vidae.

" 4. Febres variae, calidae, malignae,
" intermittentes omni modo vagae, perio-
" dicae, continuae, ἀτροφίαν, inducentes;
" vomitus; diarrhoeae; dyſenteriae; ſtran-
" guriae ſaevae; lipothymiae; anxietas
" ſaepe ſubito lethales; hydrops; tabes;
" convulſio; tremor; paralyſis; contrac-
" tura; maculae nigrae; vomitus et ſe-
" ceſſus ſanguinis; hepatis, lienis, pancre-
" atis, meſaraei putredo et conſumptio;
" contagium celere."

Horum ſymptomatum rationem breviter perſtringam; ut, his conſideratis, aliqua ex parte ad morbum ipſum cognoſcendum accedamus.

SYM-

SYMPTOMATUM RATIO.

"Pigritia inſolita, torpor ſedendi—diffi-
"cultas"

Symptomata haec, a virium vitalium inopia, ſolidorum debilitate, et muſculorum infarctu, ob ſanguinem in horum vaſculis debilibus impactum, et ea diſtendentem, oriuntur. Eadem vero maxime in cruribus lumbiſque fiunt, ob humorum inde verſus cor aſcenſum difficiliorem; et quia in ambulando, praeſertim per acclive vel declive, ad has partes exercendas, poteſtatis nervoſae requiritur copia maxima.

"Mane a ſomno——et contuſorum"

Symptomata haec ſolidorum debilitatem, ac circuitus torporem ſomno auctum indicant. In ſomno per vaſa lateralia difficilius fluunt et fere ſtagnant humores, ob muſculorum voluntariorum motus defectum, quo motu in vigilia, per ea vaſa illorum tranſitus promovetur*.

"2. Diffi-

* Boerhaave Inſtit. Medic. § 597.

"2. Difficilis anheloſa——reſpiratio"

SYMPTOMA hoc pulmonum vaſa debilia, et cellulas ſanguine infarctas, vel humorem aliquem in thoracis cavitate ſtagnantem, et pulmones comprimentem, denotat. Unde aëris ſatis ad pulmones dilatandos, et ad ſanguinis tranſitum per eos expediendum, intus recipi nequit. Sed ſanguis, cum homo vel minime movetur, ex muſculis contractis, ad cordis ventriculum dextrum, inde in pulmones infarctos, velocius affluit; eoſque etiam magis diſtendit, et aëri ſpatium porro minuit. Hoc modo ſuboritur anhelatio.

"Crurum tumor——immobilitas."

SI corpus erectum diutius fuit, aut crura pependerunt, vaſa ob ſanguinis contra gravitatis nixum, et aſcenſum difficiliorem, diſtenduntur, et gravantur, et prementibus humoribus reſiſtere nequeunt; unde praecipue crurum fit tumor. Contra, ubi corpus ſupinum jacit, diverſa eveniunt. Nam ex humorum copia, vaſa infarciente, et fibrillarum muſcularium intervalla occupante, et vitalis poteſtatis penuria,

penuria, crura fiunt immobilia. Itaque ex ſolidorum debilitate, vaſorum infarctu, ſanguinis in loca aliena effuſione, et ſtagnatione, et roboris nervoſi defectu, haec incommoda naſcuntur.

"Maculae rubrae fuſcae——violaceae."

A ſolidorum laxitate, et ſanguinis diſſolutione, oriuntur hae maculae. Humores enim vel per anaſtomoſin vagi effunduntur, vel vaſa in minora, quorum nimis laxa ſunt ora, ſeſe inſinuant. Cumque tamen per horum anguſtias extremas tranſire nequeant, ſtagnant, corrumpuntur, et colorem diverſum, pro humoris genere, putredinis gradu, et ſtagnationis tempore, induunt.

"Faciei color pallido-fuſcus," fit quia cordis et arteriarum vis in vaſa faciei surſum pellere ſanguinem nequit, et pulmonum arteriarumque actio in ſanguinem imminuta eſt. Horum enim juſtae in ſanguinem actioni deberi colorem rubrum docet phyſiologia *.

"Oris foetor incipiens"

Ab humoribus in ore vel pulmonibus ſtagnantibus

* Boerhaav. Inſtit. med. ſect. 220.

ſtagnantibus effuſis, jamque corrumpi incipientibus, oritur.

"Gingivae tumentes——cruorem"

OB ſanguinis copiam gingivarum vaſa diſtendentem, vel extravaſatam, ſit harum tumor; ob cauſam eandem, vel ſanguinis acrimoniam quandam, naſcitur dolor*; ex acrimonia eadem pruritus oritur†. Ex attritu ſanguinis inter ſe particularum, et contra vaſorum latera, calor naſcitur. Ob vaſorum teneritudinem, et ſanguinis diſſolutionem, gingivae, ad minimam preſſionem, evomunt cruorem.

"Dentium ob retractas——mobilitas"

CUM membrana internam alveolarum partem inveſtiens, ſicut et gingivae, humoribus pravis, parum nutriantur, vel potius horum acrimonia erodantur; ideo et hae partes abſumuntur, et retrocedunt gingivae, et dentes nudati, parum ſuſtinentur.

"Dolores varii——lienaria," &c.

PRO ſede et materiae dolorificae natura

C varia,

* Boerhaav. aphor. ſect. 220. † Gaub. Pathol. ſect. 363.

varia, humores acrimonia ſua, vaſcula erodentes, vel mole diſtendentes, varios quoque dolores, tum conſtantia, tum magnitudine, excitabunt. Longe enim aliter apparebit dolor, ſi in pleurae vel pulmonum tunicae extimae vaſculis tenerrimis haeret ſanguis ſcorbuticus, quam ſi idem ſanguis, genu ligamenti capſularis, vaſcula obſarcit.

"Haemorrhagiae——leviores."

Ob vaſorum debilitatem, humorumque diſſolutionem vel acrimoniam, per anaſtomoſin vel diaereſin fiunt.

"3. Gingivarum putredo—gangraena."

Horum ſymptomatum cauſa manifeſta eſt.

"Dentium vacillatio——caries"

Vacillatio idem eſt quod mobilitas, de qua paulo ſupra dictum eſt, vel tantummodo mobilitas auctior. Flavedinis, nigritudinis, cariei ratio, facile ei patebit, ſqui oſſa ſimiles morbos iis pati, quos partes molliores, reputat.

"Varicoſi

" Varicoſi annuli ad raninas venas."

Si quando fiunt, alicui vicino tumori, ſanguinis ad cor per has venas reditum tollenti, debentur, vel ego cauſam neſcio.

" Ulcera peſſima obſtinata.——foetore"

Ex corporis partium eroſione, a ſanguine acri qui, ſtaſe ſemel facta, in putredinem ruit, oriuntur. Eadem nulli remedio admoto cedunt; quia ſolida motricia, et humores univerſo corpori corrupta, nullam ſinceram ſanationem, aut ſuppurationem, admittunt. Crura praecipue afficiuntur, ob ſanguinis, inde verſus cor, aſcenſum difficiliorem. Foetor ulcerum, ex partium corruptione provenit.

" Scabies, cruſtae, ſicca——elephantiaſis"

Cum recentiorum ſententiae *, tum ſymptomatum horum mercurii ope curatio, qui ſcorbutum exaſperat; ſcabiem, cruſtas, ſiccam et lenem elephantiaſin, ad ſcorbutum non referenda eſſe, oſtendunt. De elephantiaſi, nemo eorum, qui ſcorbutum primi tractaverunt, praeter Echthium, quicquid

* Lind. de Scorbut. part. 2. cap. 2. pag. 154. Pringl. part 3. cap. 7. pag. 306.

quid memorat, atque ille de crurum tumore tantum loquitur. Haec ſunt ejus verba: "Crura maculoſa ita intumeſcunt, ut "elephantiaſin Arabum quiſquam eſſe "opinetur."

"Sanguis venis eductus——ſcatens"

Si Auctoris mentem hic rite teneam, talem ſanguinis ſtatum ſignificat, qualem memorat Lindius * qui notat, ſaepius ſcorbuticorum ſanguinem, loco ſolutionis putridae, cruſta tenaci, et quaſi pleuritica, obductum fuiſſe; et pro ejus viſciditate majore, ita cruorem ſubjacentem, plerumque minus cohaeſiſſe, dicit. Huic aliquid ſimile obſervavit Kramerus †; ſive vero haec cruſta adſit, ſive abſit, cruorem mollem et ſolutum eſſe inter omnes convenit. Cujus cauſae eſſe videntur, vel vaſorum et viſcerum in humores contentos actio debilis; vel acrimonia quaedam, ſive a ſuppreſſa excretionum aliqua, praecipue perſpiratione, ſive a ‡ victu putrido orta. De pellicula ſubviride, in placentae ſuperficie, et ſanguinis

* De febribus et contag. ſchedul. 2. pag. 98. 99.

† Tract. de ſcorb. in Haller. diſput. medic.

‡ Boerhav. inſtit. med. § 778.

nis ſero guſtui acri, mentionem facit Roupeus *, quod certe acrimoniae debetur. Serum quidem rubrum ſaepius ipſe conſpexi; quod Pringelio † a rubris globulis, ſolutis, cum ſero mixtis, oriri aſſentio. Notandum tamen eſt, ſub initio morbi et antequam de ejus natura ſatis conſtabat, ſcorbuticis me venam ſecaſſe, et tum tantummodo ſanguinem hoc colore vidiſſe. Hunc eundem ſeri colorem, cum decem horas ſtetiſſet ſanguis, obſervavit Rouppeus ‡, quem ille motui navis attribuit.

" Dolores ſummi erodentes——lividae"

Ex antedictis, horum ſymptomatum ratio facile patet. Noctu ingraveſcunt dolores, ob lecti calorem humores dilatantem. Dolores per intervalla varia, excruciare probe ſcio: an vero noctu ii, magis quam interdiu, exacerbent, dicere non poſſum. Hoc tamen certum eſt, omnes dolores, ſub coelo humido et nubiloſo, ſaevire.

" 4. Febres variae calidae—inducentes"

Hoc ultimo ſtadio haec ſymptomata nunquam

* De morbis navigant. pag. 146. † Append. Schedul. 7. exper. 45. pag. 387. § de morb. navig. pag. 146.

nunquam obſervavi; ſaepe febrim comitem ſcorbuti ineuntis vidi; ſed antequam ejus natura certa adhuc erat. Rouppeus * In tribus," ait, "ſcorbuti ſtatibus, de-"eſt febris, ut patet ex pulſu; in ſecundo "quidem, quando quodammodo medi-"um praetergreſſus eſt, adeſſe non poteſt; "in initio autem morbi, accedens febris "ſanat ſaepe ſcorbutum: "et rogat," U-"trum hoc imminutae ad ciendum corpus "vi, vel animae, adſcribi debeat, aut vero "amiſſo partium elaterio?" Homius ingenioſiſſime quaerit, † "An natura pu-"tredini gradatim ſe aſſuefaciat?"

"Vomitus; diarrhoeae; dyſenteriae—ſevae"

His ſymptomatibus originem praebet ſanguis, in ventriculi, inteſtinorum, vel veſicae vaſis ſtagnans, vel in horum viſcerum cava effuſus, et ita vel mole ſua diſtendens, vel acrimonia irritans.

"Lipothymiae anxietates—lethales"

Ex virium vitalium pernicioſo defectu oriuntur lipothymiae. Verum ſtagnationi ſanguinis

* De morb. navigant. part. 2. cap. 12. § 2. p. 135. 172.

† Princip. med. lib. 3. § 2. p. 192.

ſanguinis in vaſis pulmonalibus, vel vena portarum, debetur anxietas. Hinc ſi ſymptomatum horum alterutrum intendatur, haud mirum eſt, aegrotum animam ſubito efflare.

"Hydrops," ex viſcerum, vel vaſorum lymphaticorum obſtructione, ſolidorum debilitate, et ſanguinis tenuitate nimia, oritur. Actio enim vaſorum et viſcerum debita in ſanguinem, hoc efficit, ut ei firma compages concilietur, et miſcela omnium ejus partium inter ſe exactiſſima fiat. Vaſa vero debilia, ſanguini diſtendenti nimium cedunt, nec ſatis valida ſyſtole contrahuntur. Hinc ſanguinis globuli minus compreſſi, a ſe recedent, et in aquoſam tenuitatem degenerabunt. Sicque in telam celluloſam, et varia corporis cava, per arterias, aquoſi humoris plus effundetur, quam inde vaſa abſorbentia debilia, et ad ſatietatem uſque repleta, accipere valent. Praeterea motus muſcularis, qui liquores per haec vaſa impellit, deficiens, debiliorem eorundem actionem reddit. Atque hac ratione hydrops creatur. Sed ad hydropem generandum, quoque, nonnihil conferre

ferre poteſt pulmonum infarctio. Unde ad cor dextrum ſanguini venoſo redeunti nimis obſtatur, ad fines arteriarum quoque reſiſtitur. Hinc in telam celluloſam, et varia corporis cava, aquae per arterias excretio fit major, quam inde per vaſa inhalantia, abſorptio; ſicque hydrops produci poteſt.

"Tabes" inquinamento purulento, acrive, ex viſcere quodam, ſuppurato, vel putrefacto, debetur.

"Convulſionem" nunquam vidi, atque rarius, ſi unquam, eam accidere puto; quia nervorum irritabilitas et ſenſilitas haud tales videntur, ut convulſionis eſſe periculum credendum ſit.

"Tremor" omnium morborum, quibus admodum minuuntur vires, aeque ac ſcorbuti comes eſt, et in hoc morbo nunquam occurrit, niſi cum membrum, per muſculos, ſuſtinere nititur aeger, et virium defectus non finit, ut illud diutius immotum tanquam in ſanitate teneat.

"Paralyſin" nunquam mihi videre contigit; et ſi quando accidit, cauſas eaſdem, tantummodo auctas, quas tremor habet.

Euga-

Eugalenus * autem "non tam paraly-"ticam affectionem, quam paralyticam "paſſionem, dicendam eſſe dicit." Quod dictum, eandem vim cum ſententia mea habere videtur.

"Contractura" fit; quia ob rigiditatem et dolorem quendam, quem artuum motus facit, hos in ſitu naturali, utpote qui gratiſſimus ſit, leniter inflexos homo tenet, et nimis diu quieſcere ſinit. Itaque fit, ut fibrae muſculares ſibi commiſſae breviores reddantur, et particulae minimae propius ſe mutuo attrahant; huic ſententiae ſuffragari videtur quod de hoc ſymptomate dicit Rouppeus †, cujus haec ſunt verba: "Sed ſi leviter tantum "moveant crura, ad mortem uſque am-"bulandi poteſtate gaudent."

"Hepatis, lienis, pancreatis, putredinem, et conſumptionem," ſanguis, in horum viſcerum vaſis, ſtagnatione putreſcens, efficit. Nec mirandum eſt, haec viſcera in hoc morbo ita ſaepiſſime laborare; ſiquidem ſanguis difficile, per venam portarum, vi propellente privatam, fluens, eadem in

* Lib. de ſcorbuto, p. 98. Ronſſeus de ſcorbuto, cap. 4.

† De morb. navigant. p. 134.

ſanguinis ſtagnationis periculum, cum corpus integrum eſt, ſaepe trahit. Quod periculum, inertia et motus muſcularis defectus, hujus morbi comites perpetui, augent.

"Contagium celere," nunquam a me obſervatum eſt; et clarorum virorum qui id eſſe negant teſtimonia a BOERHAAVIANO hîc diſſentiunt.

HIC loci memorandum eſt, aliquid ſingulare, quod nuſquam, ni fallor, niſi in mari Mediterraneo, viſum eſt, et certe rariſſime illic etiam incidit:

BELLO, quod anno milleſimo ſeptingenteſimo quinquageſimo quinto inchoatum eſt, dum in ſinu Heracleo ad anchoram ſtaret, navis bellica, *Newark* dicta, ſcorbuto valde infeſtabatur. Unus vero erat tantum leviter affectus, qui, paulo poſtquam a navis tabulato ſuperiore in ejus interiora deſcenderat, caecus prorſus evaſit, adeo ut nihil, ne lucernam quidem ſplendentem, et oculis prope admotam, videre poſſet. Chirurgus hominis oculos accurate contemplatus, nullo ſigno externo vitium aut labem deprehendere poterat.

rat. Omni enim ex parte ſani videbantur. Ei ſemper praeſto ſtabat vaſculum, oxycrato ſemiplenum, quo ſcorbutici ora ſua ſaepe lavare aſſueverunt. Chirurgus igitur haeſitans, quid nunc opus eſſet facto, et aliquid agere cupiens, ut hominis animum, opem enixe flagitantis, mulceret; eum juſſit oculis ſuis oxycratum adſpergere; quod vix oculos attigit, quin incantamenti inſtar, homini viſum reſtituerit. Chirurgus poſtea plures alios, ad claſſem, quae ibi tunc aderat, pertinentes, rogavit, Ecquid tale ſymptoma unquam vidiſſent? certiorque factus eſt, haud paucos ſcorbuticorum, illorum curae commiſſorum, caecitate affectos fuiſſe.

Absolutis jam iis quae ad hujus morbi diagnoſin ſtatuendam dicenda erant; antequam cauſam proximam aggrediar, haud abſonum erit, obſervationes quaſdam, e Boneti Sepulchreto et Rouppeo, accommodatas, quas cadavera ſcorbuto extinctorum inciſa et inſpecta praebuerunt, praemittere; unde rei tam obſcurae lucis aliquid affundi queat. Interea cavendum eſt, ne cauſarum effectus pro ipſis cauſis habeantur.

Bo-

Boneti Sepulch. lib. 3. § 19. *Obſervatio ſecunda.*

"Ventriculus et inteſtina inflata, nigricantia, interius atramento quaſi ſutorio oblinita. Jecur totum ſchirroſum, tuberoſum, exterius atque interius, neque quicquam vaſorum vel ſanguinis exhibebat. Lien triplo major, quam in ſtatu naturali; optime ſanus conſpiciebatur, parenchyma jecoris, colore ſaturate rubeo, nec non ſubſtantia carnoſa referens; meſenrium ſatis glanduloſum, atque tuberoſum, et craſſum occurrebat; vaſis meſeraicis, ob ſanguinis ad partes ventriculi atque inteſtinorum affuſionem, obliteratis."

Obſervatio quinta.

"Omentum foetidiſſimum et putridum; meſenterium nigris varicibus circumſeptum, cum pancreate induratis multis glandulis impervio; hepar parvum, nigrum, ſchirroſum; ventriculus atro humore plenus; lien longus durior ſolito."

Obſervatio ſexta.

"Omentum nigricans, laceratum, friabile, et fere putridum, pinguedine deſtitutum,

" ſtitutum, plurimis quoque in locis infra
" umbilicum peritonaeo adhaerebat; meſenteria
" ut plurimum friabilia, et male
" cohaerentia, ita ut leviſſimo negotio pars
" a parte divelli potuerit; omentum fere
" totum putridum et corruptum."

Obſervatio ſeptima.

" Hepar et veſica biliaria, in omnibus
" taliter affecta, ut ſecretio bilis impediretur."

Obſervatio octava.

" Glandulae in inguinibus durae tumebant,
" bubonum inſtar; in diſſectorum
" muſculorum ſpatiis ſerum fluebat copioſum;
" maculae liveſcentes in pulmonibus
" ſpongioſis et flaccidis, marmoris in
" morem variegatis; pinguedo aut parca,
" aut nulla, in abdomine; omentum putridum,
" atrabilaria capſula ſiniſtra, digiti
" longitudine cavitatem habuit, quae
" vel duodecim piſa caperet; in aperto cranio,
" ſupra duram matrem, prope falcem
" adnata, erat excreſcentia, piſo major,
" cartilaginea, quae in cranio veſtigium
" ſui impreſſerat; intra duram matrem
" et piam, in vertice, lacuna ſpectabatur,

" batur, rotunda, digiti capacitate, ſero
" plena; ventriculi cerebri ſane quidem,
" ſed ſero ſcatentes."

Additamenta. Obſervatio prima.

" Lien adeo mollis, ut ab impoſito levi-
" ter digito totus facillime perforetur, et
" ab aëre externo facile liqueſceret; quam-
" vis alioqui, prima intuitu foris, in mag-
" nitudine et colore nihil alieni prae ſe
" ferre videbatur."

Diſſectio ex Rouppeo *excerpta.*

" 9. In portu Neapolitano obiit homo, qui
" per totam hyemem ſcorbuto laboravit.
" Inter ſymptomata quibus affectus erat,
" unum tantum hic narrabo, nempe, in-
" gentem in genubus ejus tumorem, cre-
" pitationem atque ſtridorem in eorum
" articulatione; aperto cadavere, profluxe-
" runt aquae turbidae decem et ultra li-
" brae, quae ingratum cadaveroſumque
" ſparſerunt odorem; viſcera abdominalia
" apparebant albida; hepar atque lien a-
" deo corrupta, ut ea manu in pollinem
" facile potuerim redigere; meſenterium
" inveni glanduloſum, pulmones ſubdu-

" ros,

" ros, ſed non adeo concretos ut in prae-
" cedentibus ſectionibus; in corde, praeter
" nigrum coagulatumque ſanguinem, re-
" perta fuit materia polypoſa; cum arti-
" cularem genu capſam diſſecuiſſem, ef-
" fluxerunt quatuor unciae materiei, co-
" lore flavo ſubviridi, foetentis, quae ar-
" ticuli hujus cartilaginem fere in totum
" conſumpſit; oſſa hirſuta ſcabra reliquit,
" iis cariem induxit, et capſam articula-
" rem ferme exedit, imprimis juxta inter-
" nam rotulae vel patellae partem; illic-
" que in cute apparebant ſublividae ma-
" culae; tota ceterum cutis rubebat, et
" quodammodo craſſior erat in iis locis,
" quam ubi nullae apparuere maculae; ſub
" maculis celluloſa rubella aut livida ſi-
" milem habuit interna cutis pars colo-
" rem; ſed quo magis ad exteriora ten-
" debat, eo rubicundior evaſit cutis, in
" medio nempe maculae, diſſecta cute."

In his omnibus cadaveribus inciſis, ſolidorum teneritudinem ſummam, et ſanguinis diſſolutionem, in quibuſdam ſanguinis particularum ſeceſſionem deprehendere licet, parte ſeroſa in uno loco, et fibroſa

broſa in altero, collecta. Ergo, his fundamentis poſitis, ad cauſae proximae inveſtigationem procedam.

Cauſa Scorbuti proxima.

Difficile nunc opus aggredior, vereorque ne tenuitate noſtra ſit majus. Quam vero difficile ſit, ipſi ingeniis etiam acutiſſimis viri, ipſi medicinae principes, quotidie experiuntur; quo magis veniam ſperamus, ſi cui forſitan inceptum parum perfeciſſe viſi fuerimus. Hic vero aliorum ſententiis excutiendis, aut iis ulla cenſura notandis, non immorabor; ſed ſententiam propriam, quam pauciſſimis verbis potuero, tradam.

Causarum occaſionalium et praediſponentium natura et viribus, ſymptomatibus morbi diverſis, et cadaverum phaenomenis, quid ſeorſim, quid ſimul valeant, ſedulo examinatis, tandem in ſententiam hanc incidi, quam remedia juvantia poſtea dicenda probare videntur; nempe, ſcorbuti cauſam proximam eſſe ſanguinis depravationem quandam, ad putredinem vergentem, cum ſolidorum debilitate nimia conjunctam. Sed hic objici poteſt, Secundum

dum hanc opinionem, in regione calida, potius quam frigida, ſcorbutum ſe oſtendere debere. Etenim calor, quam frigus, multo aptior ad hunc corporis ſtatum gignendum eſſe videtur. Contra ego, rationes ob quas loca calida non infeſtat ſcorbutus, has praecipuas eſſe reſpondeo. Primo quod ibi, omnibus anni temporibus, vegetabilium antiſcorbuticorum magnam copiam ſuppeditat natura. Deinde quod ſolidi vivi irritabilitate majore praediti ſunt harum regionem incolae, quam loca frigida habitantes; unde ſanguinis eorum circuitus celerior eſt; quo ſecretiones et excretiones variae melius promoventur, et corpore eliminantur particulae nociturae, ſi ob circuitus languorem intro retinerentur.

Ex hac ſolidorum irritabilitate majore, qua praediti ſunt ſub ſole fervidiore vitam degentes, eos febribus variis et morbis acutis magis obnoxios eſſe, quam ſcorbuto, cui inferendo aptior eſt ſolidi vivi torpor, veriſimile eſt.

DE PROGNOSE.

SCORBUTUS in initio, et antequam vires ſumpſerit, facile curatur ſolo victu, et

aëris mutatione. Cum vero jam provectior ſit, et graviora mala ſint, qualia ſunt, diarrhoea cruenta, hydrops, ſanguinis immodicum profluvium, praecipue ſi ad haec mala ſenectutis incommoda accedant, labor medendi arduus eſt, et ſaepe omni medicina morbus major evadit.

De CURATIONE.

Hic ut omnes ambages vitem, protinus dicendum eſt, in ſcorbuto curando tria facienda eſſe: 1. Humorum acrimoniam peculiarem ſubigendam, et particulas noxias per varia corporis emunctoria expellendas; 2. Solidis robur reſtituendum debitum, et viribus vitae conſulendum; 3. Si quando fit, ut ſymptomata quaedam moleſtiora urgeant, illa ſublevanda eſſe. Quod ad horum primum attinet; aër purus ſiccus, et modice tepidus, cibi et medicamenta ex herbarum generibus parata, et per occaſionem interpoſita cathartica, ratione aegrotantis virium ſemper habita, conveniunt. Mentis quoque hilaritas prodeſt; nam, uti inter cauſas hujus morbi occaſionales, ſuper memorata

ſunt

ſunt aër frigidus et humidus, victus craſſus, parum nutriens, aut utcunque vitiatus, et animi triſtitia, ita ſi haec nunc quoque manent, morbum de die in diem pejorem reddunt.

Aer purus, in locis ſiccis, campeſtribus, modice calidis, optime ſpiratur. Si hic non eſt, aëris nocentis effectus optime corrigunt foci calor, loca ubi decumbunt aegrotantes purgata; feneſtra, ſi coelum ſiccum et tepidum eſt, aperta, quo recens aër pro foetidiſſima atmoſphera circa aegrotum renovetur; aceti, camphorae picis liquidae, thuris, et ſimilium vapor. Quod ad nautas attinet, inter quos hic morbus ſaepiſſime graſſatur, cavendum eſt, ne ſtadio ſcorbuti ultimo laborantes, nimis ſubito aëra, qui in nave eſt, cum recente, etiamſi ſalubriore, mutent; hoc enim neglecto, quoſdam vidi, et plures audivi, periiſſe.

Aer enim, calore humido, a ſpiritu et vaporibus turbae hominum in nave una coacervatae, rareſit, et elatere privatur, uti experimento docet eximius Halesius *, qui cum aëra de eodem vaſe et duceret et redderet,

* Haemaſtat. pag. 323. 324.

redderet, quingentas viginti duas uncias aëris, intra duorum minutorum ſpatium, inutiles reddidit, conſumptis octo unciis cum unciae viceſima parte aëris, et elatere ſuo privatis.

Unde patet, aëra recentem, ſuo pondere majore, vaſa ſummi corporis, et pulmonalia comprimentem, non ſolum magnam ſanguinis copiam ſubito in cor debile mittere, ſed ut illa cordis actioni magis reſiſtant, quoque facere, unde ſanguine accumulato, obruitur cor debile, et ſuffocatur homo.

Quapropter, chirurgi claſſiarii prudentes, nave ad portum appulſa, peſſimo gradu ſcorbuti laborantes, per aliquot dies in nave retinere, ut eos aëri recenti paulatim aſſuefaciant, quam ex nave ſtatim ad Noſocomium demittere, malunt.

Convenit victus ratio, ex lacte recente, quod vegetabilis naturae eſt, pane bene fermentato, oriza, ſago, cerealibus, ſeminibus et ſimilibus decoctis, vel ſolis, vel uvis minoribus majoribuſve mixtis, et ſaccharo gratis redditis; fructus quoque maturi dulces et acido-dulces, ſcilicet poma, ceraſa,

ceraſa, fraga, fructus berberis, et ſimilia, veſcenda ſunt.

De uſu vegetabilium recentium, eadem cautione opus eſt, quam de aëre recente diximus. Illa enim hominibus, ſcorbuti ſtadio ultimo implicitis, ſub curationis initio exhibita, ſaepiſſime diarrhoeam inducunt lethalem.

A victu vegetabile hujuſmodi incipiens aeger, ad animalem ſubinde ſe convertere poteſt. Jura carnium recentium tenuia, ab omni ſupernatante pingui purgata, in quibus decoqui cepae, rapae, et ſimilia poſſunt, huic propoſito reſpondent, et, pro aegroti viribus, victus uberior adhiberi deinde poteſt.

Potui dentur ſerum lactis, vinum tenue, vel merum, vel aqua dilutum, vinum pomaceum, cereviſia tenuis bene defaecata, ex hordeo confecta, vel ex pino antiſcorbutica (Anglice *ſpruce*) parata; ejus ſummitates, cum aqua fervida infundendo, vel leniter decoquendo, et hoc decoctum cum ſyrupo nigro (*moloſſes*) fermentando; aqua hordeata, ſucco limonum acidulata,

acidulata, et ſaccharo grata reddita; atque id genus alia.

MEDICAMENTA optima ſunt limonia, aurantia, acetoſa, acetoſella, et hujuſmodi; acidi ſucci nativi, naſturtium aquaticum, cochlearia, et plantae aliae ex LINNÆI claſſe Tetradynamia ſumptae. Quorum omnium ſucci crudi, melius quam cocti*, et vel per ſe, vel ſero lactis, aut vino temperati, dari poſſunt.

Ex his omnibus ea prae caeteris eligenda ſunt, quae aegrotantis naturae maxime conveniunt.

QUOD ad vim vegetabilium recentium ſpectat, virtutem ſuam praeſtare videntur, non tantum quod humorum mixtionem ingrediuntur, et horum particulas putridas mutant et corrigunt, ſed quoque quod nervos et fibras motrices ſtimulant, et horum motus oſcillatorios in humores augent, adeoque ſecretiones et excretiones omnes promovent.

HAEC ſententia obſervationi innititur; nam cito poſt vegitabilium recentium uſum,

* Sennert. de Scorbut. cap. 7. p. 166. Bachſtrom: diſſert. de Scorbut. Haller. diſput. med.

ſum, cutis, quae per morbum totum ſicca et arida fuerat, humida redditur.

Acida vegetabilia fermentata ſcorbuticis quidem proſunt, et interne aſſumpta, et membris extrinſecus admota; ſed efficacia ſua antiſcorbutica multum ab acidis nativis non fermentatis vincuntur.

Acida mineralia, parum aut nihil proficiunt; quia, ut opinor, in nervos fibraſque motrices vi ſedativa agunt, et harum vibrationes minuunt.

Si medicamentorum et remediorum jam memoratorum uſu, excretiones variae rite progrediuntur, nulla alia re opus eſt. Sin minus excretiones varia promoventia pro re nata utenda ſunt, et remediis antiſcorbuticis interponenda, aegrotantis virium habita ratione. Tamen in horum, et praecipue catharticorum uſu, ſumma cautione opus eſt. Nam ut ait Dodonaeus *, " valida purgantia non ferunt ſcor-" butici, quod cor affectum vitalemque " facultatem debilem habeant."

Cathartica ex mitioribus eſſe debent, quae in primis viis praecipue agunt, et

* Cap. 63. p. 569. Eugal. p. 243. 244.

et minimas movent turbas. Talia ſunt manna; cremor tartari; tamarindorum fructus; ſal Glauberi; rhabarbarum, et id genus alia. Quod ſi debilior ſit aeger, et minime reſpondeat alvus, injiciendi ſunt per anum liquores.

Excretio deinde per cutis foramina adjuvanda eſt. Praeter medicamenta antiſcorbutica jam dicta, perſpirationem inviſibilem quam maxime juvat corporis mundities. Nam in omni morbo, ſic in hoc potiſſimum, maxime ſalutare eſt, humorum per vaſa cutanea liberum exitum efficere. Itaque manus et crura, et ſi neceſſe ſit, et ſine vitae periculo fieri poſſit, corpus totum aqua calida ſaponacea, vel aceto calido, laventur, et ſordes abluantur; induſia ſaepe mutentur, calor corpori debitus veſtimentis vel ſtragulis concilietur. Subinde quoque ſudores eliciantur, ut reliquiae humoris morboſi e corpore educantur. Sudor enim et corporis humiditas partium dolores levant. Sudores movent hauſtus ex ſero vinoſo calido, ſuccis antiſcorbuticis miſto, vel ex lignorum decocto, camphora, et ſimilibus quos

in

in lecto calido, ſtragulis bene tectus, homo matutina hora accipiat. In hac cutanea, perinde ac in aliis purgationibus, ad aegroti vires ſemper reſpiciendum eſt.

Si in excretionem per renes vergat natura, illam, praeter medicamenta antiſcorbutica, lacte ebutyrato, decocto ex petroſeleni et aſparagi radicibus, vino ſcillitico, vel vino baccis juniperinis medicato, promovere licebit.

Postremo, mentis hilaritas, ad numerum medicamentorum, huic curationis parti faventium, quoque accedit *; quatenus auctior et expeditior ſanguinis circuitus, ſecretiones et excretiones humorum citatiores, gaudii ſemper comites ſunt †.

Corpus optime roboratur, ſi ſuccis bonis repletur. Cum vero cacochymia jam ſuperata ſit, et corporis robur auctum patitur, uberiora et nutrientiora per cibum et potionem danda ſunt. Talia ſunt ſequentia; panis triticeus, bene coctus, et rite fermentatus, carnes recentes pullorum, agnorum, vitulorum, vervicum, et ſimilia; vel ex his juſcula parari poſſunt; in qui-

* Sennert. de ſcorbut. cap. 9. No. 3.

† Gaub's Patholog. § 542.

bus braſſicam, rapam, et talia, decoqui licet.

Potus ſit vinum rubrum Gallicum, vel merum, aut aquae miſtum, pomaceum, cerevifia ex hordeo, et ſimilia.

Exercitatio deinde, qua alimenta facilius digerantur, nunc ſequi debet. Eaque primum lenior, poſt paulatim vehementior, prodeſt. Ergo in rheda vectio, in aprico coelo, primum eſt; dein ambulatio per planitiem lentior; poſt equitatio. Saepius quidem, ſed non niſi ad laſſitudinis initium, homini exercendum eſt. Exercitatione ſuccutiuntur viſcera omnia, et organa ſecretoria, et a humoribus impactis liberantur, calor nativus augetur, circuitus ſanguinis citatur, ſecretiones et excretiones omnes, maxime quidem perſpiratio, moventur, et poſtremo, corporis habitus firmus vegetuſque redditur.

Corpus quoque roborant cortex Peruvianus, et quaedam vegetabilia ex amarorum roborantium claſſe ſumpta, ſcilicet, herbae tormentilla, carduus benedictus, abſynthium Romanum, flores chamomaeli, centaurii minoris, radix gentianae, et

ſimilia;

ſimilia; huc referri poſſunt acida mineralia, et ferrum, quae apud ſcriptores varios, in hac parte curationis, laudantur; ſed revera, quantum ego obſervare potui, horum rariſſime vel nunquam uſus in ſcorbuto neceſſarius eſt. Credo victus ratione ſola et exercitatione corpus ſatis roborari poſſe.

Nunc de tertia curationis parte agendum eſt. Urgentia ſymptomata haec ſunt; gingivae tumidae vel putridae; dolores fixi, vel vagi; crura tumida, vel ulcerata; lipothymiae, diarrhoea, dyſpnoea, et pectoris moleſtia, haemorrhagiae periculoſae.

Ad gingivarum laxitatem incipientem, gargariſmata ex radice biſtortae, tormentillae, cortice Peruviano, granatorum in vino rubro auſtero, ſolutis, et medicamenta aluminoſa, conducunt. In harum vel oris exulceratione putrida, aurantiorum ſuccum, ſive crudum, ſive coctum, ſive ſolum, ſive cum nitro miſtum, et cochleariae et naſturtii ſuccum, laudat Platerus. Fungum ſcalpello vel digito eximi jubet Ronsseus *; huc quoque limonum ſuccus, alumen,

* Ronſſeus de Scorbuto.

lumen, tinctur. roſarum, unguentum Ægyptiacum, acetum ſcilliticum, et ſimilia, conducunt.

Dolores fixi vel vagi, praeter curationem generalem, optime curantur ſudoriferis, et extrinſecus, ſacculis ſale calido, et furfure * linimento ſaponaceo, vel volatile, aut veſicatoriis admotis †: Sed corporis partibus quae colore livido vel alio, quam naturale, ſunt, veſicatoria admovere, gangrenae metu, ſuadere nolo. Huc quoque Rouppeus ‡ oxymel ſcilliticum, et corticem Peruvianum laudat; de quo nihil dicere poſſum. Idem, ſi § tumeant partes, et nullis remediis cedant, incidi jubet. Sed hoc ego periculoſum exiſtimo, cum vel levia vulnera, in ſcorbuticis, facile degenerant in ulcera maligna, et diuturna, quae difficile conſolidantur, et ſanationem aegre admittunt.

Crura tumida, vel ulcerata, in ſitu ſupino teneri, et ſemel vel bis de die decocto diſcutiente abſynthii, hyſopii, abrotani, florum chamomaeli, aut ſimile, foveri,

* Foreſt. lib. 20. Obſer. 12. † Rouppeus de morb. navig. part. 2. cap. 2. § 2. p. 202. ‡ Ibidem.
§ Ibidem.

et pannis calidis laneis involvi debent. Sic laxatis vaſis inſinuantur aquoſa diluentia, omnes meatus cutanei aperiuntur, ut facilius fiat exhalatio particularum acrium. Sacculis ſale calido plenis, ſudor elici debet; nam ſaepe ſicca manent crura tumida, dum humiditate madet reliquum corpus. Si crura tumida oedematoſa ſunt, pannis laneis calidis, vel thuris, aut ullius gummi aromatici vapore imbutis, leniter fricanda ſunt. Hac enim ratione aperiuntur cutis ſpiracula, augetur quaſi vaſorum motus, et reſolvitur humor tenacior, roborantur ſolida, et augetur vis vaſorum inhalantium; poſt quae, utiliſſimum eſt, faſciis crura conſtringere, quibus vaſa et fibrae firmari ſolent. Inferiora primum, dein paulatim quae ſuperiora ſunt, ita circumligari debent; et cavendum eſt ne, ligatura nimis premente, gangraena fiat. In contractura crurum, praeter medicamenta jam dicta, oleo palmae, unguento dialtheae, et aliis id genus unguentis emollientibus, ea illinire convenit. ROUPPEUS * melius foret, "ait," "ſi aegri "quantum fieri poſſit crura moverent, "quando

* De morb. navig. part. 2. cap. 2. § 2. p. 208.

" quando incipiant ſentire rigorem in his " partibus; nam tunc ſolo motu, hoc " ſymptoma antevenire poſſunt, et multo " facilius praevenitur quam ſanatur." Scorbuticos quoſdam terram fodere, et in locum effoſſum crura tumida et contracta demittere, eademque deinde terra effoſſa tegere, atque ita per tempus aliquod relinquere, vidi. Ii, mihi roganti, quare id faciebant, ſeſe levata ſic crura experiri, reſpondebant. Alios totum corpus, facie excepta, eodem modo ſub terra ſepeliiſſe audivi. Tunc ego temporis, quia hujus remedii effectus nunquam animo diligenter reputaveram, nihili faciebam. Quod utique cum nullum vitae periculum adferat, tentandum nunc judico. Van Sweitonius rationem, phthiſin per balneum terrae curandi * aeque mirandam narrat.

Quod ad crurum ulcera ſpectat, cavendum eſt, ne irritatione nimia, in loca ulcerata inducatur humorum profluvium nimium. Ad carnem fungoſam ſupprimendam nihil melius expertus ſum, quam plumaceolos ſiccos vel ſolos, vel exigua vitri-

oli

* Comment. in aphoriſ. § 1210. tom. 4. p. 101.

oli Romani in aqua ſoluta portione imbutos, et poſtea ſiccatos admoveri, et faſciis leniter comprimentibus firmari, ut ora vaſorum hiantium ſic contrahantur, et nimius humorum adventus coërceatur. Hanc rationem curandi viri clari nonnulli laudant*; ulceribus iiſdem prodeſſe corticem Peruvianum, dicit Roupeus†. Superata vero cacochymia, tunc ulcera curanda ſunt mundantibus, ſuppurantibus, digeſtivis, exſiccantibus, pro re nata.

Lipothymia hominibus affectis maximum levamen limonum ſuccus praebet. Chirurgus quidam claſſiarius, fide digniſſimus, et in curatione ſcorbuti bene verſatus, me certiorem fecit, ſe ſaepe vidiſſe homines lipothymiis affectos, quae eos certiſſime jugulaſſent, ut ipſe ex multis obſervationibus exploratum habuit, niſi ſic cito ſublevati fuiſſent hujus ſucci unciis duabus propinatis, ut ſtatim ambulare magna cum facilitate et reſpiratione libera potuerint. Addit idem vir egregius, ſe cum eodem effectu felici, animi deliquio affectis in cholera

* Ronſſeus de ſcorbuto, cap. 9. Sennert. tract. de ſcorbut. cap. 8. No 21. pag. 221. † De morbis navig. part. 2. cap. 2. § 2. pag. 202.

lera morbo, hoc remedium exhibuiſſe, ita ut pulſus, qui antea tactu vix ſentiri potuerat, poſtea fortis magnuſque, pleuritico ſimilis, evaderet.

Diarrhoea, ut opinatur Lindius, eodem in hoc morbo tractanda eſt quo ſimplex tractari ſolet; nimirum, circa initia, rhabarbarinis et eccoproticis, deinde aſtringentibus opiatis, et diaphoreticis, prout vis hujus ſymptomatis requirat. Idem amicus meus de quo jam locutus ſum, omnibus aliis remediis limonum ſuccum, in diarrhoea ſcorbutica, antepoſuit, et optimo cum ſucceſſu hominibus ſcorbuticis, diarrhoea affectis, dedit. Praeterea, nautas noſtros, qui Havannae in Indiis Occidentalibus diarrhoea et dyſenteria laborabant, ab hoc ſucco, aliis remediis fruſtra tentatis, ſummum auxilium accepiſſe, idem ait. Cum vero hoc ſymptoma vix unquam viderim, ut unum remedium alii anteponam, vix in me recipere audeo. A priore vero, opium in hoc morbo noxium eſſe videtur, et quia ſolidorum debilitatem auget, et quia ejus natura limonum ſucco, ſcorbuticis utiliſſimo, contraria eſt; acidula, ut

Boer-

Boerhaavius *opinatus eſt, inter opii corrigentia habenda ſunt. Quodque porro hanc opinionem firmat, Turcos, quando vim opii nimia doſe ſumpti frangere velint, limonum ſucco, uti conſueviſſe, accepi.

Dyspnoea, et tuſſis, praeter ſcorbuti remedia generalia, veſicatoria et ſudorifera exigunt; qualia ſunt ſerum calidum vinoſum, ſaccharo et limonum ſucco medicatum; ſerum lactis ſinapi paratum; praeterea catharticis, ſi aegri vires ea ferre poſſint, medicamentiſque ex oxymele ſcillitico, gummi ammoniaco, myrrho, et aliis expectorantibus, paratis.

Haemorrhagiae uſum adſtringentium, ſcilicet corticis Peruviani, tincturae roſarum, et acidorum mineralium, requirunt. Si ſanguis manat ex corporis parte ad quam manus chirurgi pervenire poteſt, adſtringentia et faſciae comprimentiae extrinſecus admoveri debent. Si vero ſanguis, copia majore ex parte abſcondita, effluit, vix ulla medicina hominem periculo eripiat. Haec ſunt ſymptomata quorum

* Inſtit. medic. § 1138.

curationem tractandam cenſui; omnium vero tractaſſe ſupervacaneum foret, ſiquidem ſingula in hoc morbo, iiſdem remediis quibus ſimplicia curantur, cum antiſcorbuticis conjunctis, curanda ſunt.

FINIS.